

ה' נתן לנו כח להתגבר - ולעזוב את התחרותיות

אבל מי שאין בו בחירה - אם היה בא למצב של קנאה, לא היה מסוגל להתגבר על זה, והיה נשאר עם הצער הזה לעולם! הצער של הקנאה היה שובר את רוחו, וה' הרי אינו רוצה שבריותיו יהיו בשברון רוח.

האמת היא שאנו - נערים עם זקנים - סובלים מאוד מהמידה הרעה הזו של הקנאה.

בפרט בחורים צעירים, עלולים להגיע ל'משברי' - כשמשווה את עצמו לאחרים, ורואה שמצליחים יותר ממנו.

צריך לדעת שה' נתן לנו כח להתגבר על זה! לעזוב את התחרותיות וההשוואות, ולהתמקד רק בתפקיד שלי - מה ה' רוצה ממני!

מי שיעבוד על עצמו יהיה מאושר ורגוע, ויגדל לצדיק אמיתי, ויצמח בתורה ויראת שמים, בצדקות ובלומדות.

דא"ר יוחנן מאי דכתיב {איוב כה-ב} המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו - מעולם לא ראתה חמה פגימתה של לבנה, ולא פגימתה של קשת, פגימתה של לבנה דחלשה דעתה. [כג:]

יש להבין מה שייך חלישות הדעת אצל נבראים שאין להם בחירה? אומר מרן הגראי"ל שטינמן זצוק"ל שגם בעליונים שייך מושג של 'קנאה'!

כך גם מבואר בירושלמי שה' ברא את המזלות - שהעליון אינו רואה את מי שעליו, רק מה שתחתיו, כדי שלא יקנא.

והענין הוא - שה' הטביע בכל הנבראים את כח הקנאה - אלא שרק אדם בעל בחירה יכול להתגבר על המידות הרעות.

מה החכמה של המיילדת?

הראשונה שרואה את הרך הנולד... ומביא כבר מצינו בחז"ל שדרשו על הפסוק "וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה" [שמות לה כו] ש'חכמה' זו מרים שהיתה מיילדת.

אם כן הכינוי 'חכמה' למיילדת נרמז כבר בתורה!

אלא אף חכמה הבאה ליילד. [כג:]

מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א מביא [בטעמא דקרא] שכתוב בספרים רמז נאה, למה נקראת המיילדת בלשון המשנה 'חכמה'! שהרי שנינו 'איזהו חכם הרואה את הנולד' - והמיילדת היא

בכל דור ה' שתל את המנהיגים הראויים והמתאימים לאותו הדור

כשמואל בדורו - הוסיף צריך אתה לנהוג בו כבוד! ואילו כשהביא [דברים יז ט] את הדרשה של 'אין לך לילך אלא אצל שופט שבימיו' - כתב 'ואפילו אינו כשאר שופטים שהיו לפניו, אתה צריך לשמוע לו, אין לך אלא שופט שבימך'.

והביאור הוא שמדובר כאן על שני נושאים - ראשית לשמוע לדבריו, שזה נלמד מהפסוק המפורש בתורה.

בנוסף יש חיוב מיוחד לכבד אותו, לא רק במעשה, אלא גם במחשבה! ולזה צריך לימוד מיוחד, עם השוואה והמחשה - 'פתח בדורו כשמואל בדורו'!

ויש להוסיף את דברי הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל - שהביאור ב'אין לך אלא שופט שבימך' אין המשמעות שאתה נאלץ להסתפק במה שיש בימך... מחוסר ברירה.

אלא שבכל דור ה' שתל את המנהיגים הראויים והמתאימים לאותו הדור - ואין לך אפשרות ללמוד ולקבל מהגדולים

שהנהגתם התאימה לדורות הקודמים - גם הם היו חיים היום! ולכן חוני המעגל - כשקם אחרי שבעים שנה, לא ניסה להראות את כוחו, כדי שיכירו את גדלותו - כי הרגיש שזה כבר דור אחר

שלא יכול לקבל ממנו!

ת"ר למה לא נתפרשו שמותם של זקנים הללו? וכו', ואומר וכו', ואומר {תהילים צט-ו} משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו, שקל הכתוב שלשה קלי עולם כשלשה חמורי עולם, לומר לך ירובעל בדורו כמשה בדורו בדתו כאהרן בדורו יפתח בדורו כשמואל בדורו, ללמדך שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הצבור הרי הוא כאביר שבאבירים!

ואומר {דברים יז-ט} ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם וכי תעלה על דעתך שאדם הולך אצל הדיין שלא היה בימיו הא אין לך לילך אלא אצל שופט שבימיו ואומר {קהלת ז-י} אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה. [כה.]

יש להבין מדוע צריך את הלימוד מתהילים שייפתח בדורו כשמואל בדורו, אחרי שיש פסוק מהתורה שיאין לך לילך אלא אצל שופט שבימיו?

הגאון רבי שמואל יעקב בורשטיין זצוק"ל מדייק שכאשר רש"י על התורה [דברים יז] הביא את הדרשה של 'פתח בדורו

מה מרוויחים מ'מידת הביטחון'?

שישליך את כל ה'מטען' שלו אל הבורא, וכך יזכה לישועה מלאה, ואפילו לא יצטרך לשלם...

כידוע שהגאון רבי יוסף יוזל הורביץ זצוק"ל [הסבא מנובהרדוק] חינך ודרבן תמיד את תלמידיו לעבוד על מידת הביטחון בדרך הזו - ללא השתדלות כלל!

הוא היה משנן להם - שכל הרווחים שקוצרים בזכות הביטחון, אינם מתקרבים לריווח האמיתי - להיות 'בעל ביטחון'!!!

כמו שגיבור בעל שם עולמי - שקיבל עיטורים על הצלחותיו, עיקר גאוותו היא על עצם הגבורה, יותר מכל המדליות והתעודות שרכש בגללה.

לא הוו ידעי רבנן מאי {תהילים נה-כג} השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך אמר רבה בר בר חנה יומא חד הוה אזלינא בהדי ההוא טייעא הוה דרינא טונא ואמר לי שקול יהבך ושדי אגמלאי. [כו:]

יש להבין מה חידש הסוחר הישמעאלי - וכי עד אותו מעשה הם לא הבינו את פירוש המילים של הפסוק בתהילים?

מסביר הגר"א שהיה להם ספק בגדרי הביטחון - האם חייבים לעשות את ההשתדלות ההגיונית, או שניתן לבטוח לחלוטין ללא שום השתדלות והסתמכות על השכל וההגיון.

וכשהסוחר ההוא השתמש בביטוי 'שקול יהבך' הבין רבב"ח שמהשמים נרמז לו, שכוונת הפסוק - שביטחון אמיתי הוא

להתרים את כל הקהל בשאלה אחת

הקהל לא היה מוכן לוותר - מכל קצוות האולם הופנו קריאות לעבר הגבאים בתביעה לאפשר לרב להשלים את דבריו, ולאילו לא נותרה כל בררה אלא להסכים לדרישת הקהל. חזר הרב, והסביר: במהלך שנות הגלות - היו לא מעט ימים שבהם נאסר על היהודים לקיים מצוות ולעסוק בתורה, את מרבית המצוות יכולים היו היהודים לקיים במרתפים ובמערות. אבל את מצוות קידוש לבנה היו חייבים לקיים תחת כיפת השמים - הם היו יוצאים לטיול 'תמים' מחוץ לעיר - ועם ראיית הלבנה מיד החלו בברכה. עומד לו יהודי רועד מפחד - לפתע מבחין בדמות שנעה לעברו בחשכה, מיד היה מתפלל בלחישת: "תפול עליהם אימתה ופחד, בגדול זרועך ידמו כאבן - כאבן ידמו זרועך..." ואז פותח בסיסמה: 'דוד מלך ישראל', וכאשר נענה ב: 'חי וקיים', הייתה נפלטת מפיו אנחת רווחה. שמחה גדולה אפפה אותו - הוא מיהר אליו ולחץ את ידו בהתרגשות: "שלום עליכם - עליכם שלום..." הרב המשיך וחיבר את הדברים אל המציאות שהיה נתון בה, ואמר: "הנה הגיעה אליכם אורח זר, ברגע הראשון 'תפול עליכם אימה ופחד' מפניו. אולם עתה הבחנתם שמדובר באחיכם ובשרכם, שלום עליכם - גם אני יהודי, הבה נעשה מגבית אחת מאוחדת, ונחלק את הכנסות בשווה... שוב התחייבו הנוכחים, האוזניים היו כרויות, והרב ניצל את ההזדמנות להוסיף ולהרחיב את גבולות הקדושה בעולם!

א"ל רבי לר' חייא זיל לעין טב וקדשיה לירחא ושלה לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקים. [כה].

מסופר על הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל שנדד רבות ברחבי העולם לטובת מוסדותיו, והיה נושא דברים בבתי המדרשות במתק שפתותיו - שהיו פותחים את ליבם וכיסם של ישראל. באחד ממסעותיו מעבר לים - כשניגש לבקש מהגבאי רשות לשאת דברים, הודיע לו הלה שהשבוע הגיע איש הסוכנות, והמגבית השבועית מיועדת רק עבורם. ביקש ממנו הרב, שאחרי שהוא טרח והגיע עד לכאן, יואיל לאפשר לו להשמיע בפני המתפללים, דברים קצרים בלבד. לבקשה שכזו לא היה הגבאי מסוגל לסרב, ונעתר לאפשר לו לומר 'וארט' [משפט] אחד בלבד. בלבו גיחך על הרעיון, שהרי בזמן קצר אין סיכוי שהרב יספיק יגרום להם להוציא ולו פרוטה אחת מכיסם. הרב ניגש אל ארון הקודש, נישק את הפרוכת, הביט אל הקהל בעיניו האוהבות ופתח בשאלה: "רבותיי, שמא תוכלו להשיב לי על שאלה שמציקה לי מאוד: מפני מה סידרו לנו חכמים לומר בקידוש לבנה מיד לאחר בקשת 'תפול עליהם אימתה ופחד', את האיחול הלבבי 'שלום עליכם' הנענה על ידי זולתנו ב: 'עליכם השלום'?" כולם ציפו להמשך הדברים - אך להפתעתם החל הרב לרדת ממדרגות הבימה, כהבטחתו...

איך אפשר להיכנס בימינו לקודש הקודשים?

הקודש [יומא ע.]. בפשטות משמע שהשמחה היתה על הנס של שלא ניזוק - ויצא בשלום. אבל צריך להבין מה הפחד? הרי הצדוקים ששינו מדברי החכמים, מתו מיד, ומי שנהג כראוי - למה שיענש? וצריך לומר שהוא ערך סעודת הודיה ויו"ט גם על הזכות הנפלאה שעלתה בחלקו - לעבוד ולשמש לפני ולפנים, בזמן המסוגל והמיוחד הזה. כידוע הכהן הגדול היה עורך הכנות מרובות, בפרישת שבעה ימים, בטרם נכנס אל הקודש פנימה, וגם רכש במחיר מופלג בגדים מיוחדים שמתאימים לעמוד בהם לפני מלך המלכים! והנה אנחנו בדורינו השפל - אפילו שחרב הבית בעוונותינו, יש לנו הזדמנות מיוחדת ביום הדין - שכל יחיד הדיוט ולא כהן - יכול להגיע לדרגה גבוהה כזו! מי שמתבונן במשמעות הדברים, יכול להיות מאושר, לשמוח ולהודות על כך לבורא במשך כל השנה!

עולא אמר היינו טעמא דרבנן, כדרב חסדא, דאמר רב חסדא מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה? לפי שאין קטיגור נעשה סניגור! ולא והא איכא וכו', והא איכא וכו', והא איכא וכו', והא איכא בגדי זהב? מבחוץ, מבפנים קא אמרינו, שופר נמי מבחוץ הוא! כיון דלזכרון הוא כפפנים דמי. [כו].

מפורסמים דבריו הנוקבים של הגאון רבי ישראל שלנטר זצוק"ל על חרדת הדין הנוראה שאמורה לעורר בנו - גמרא זו שאומרת על מעשה תקיעת השופר שאנו נחשבים בו ככהן גדול בקודש הקודשים. "מה יחרד לב האדם האוהב את עצמו ובי"ב - להטיב דרכו, ולשבור רוחו בשברון לבב, אשר הוא יסוד הראשי, להיות מגן על הסכנה הגדולה המרחפת ביום הדין". אולם הגאון רבי איזיק שר זצוק"ל האיר את הלימוד הזה מזווית נוספת - להתבונן בזכות העצומה שנפלה בחלקינו! על הכהן הגדול נאמר שכאשר היה יוצא מקה"ק היו 'מלוי' אותו עד ביתו ויום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן

איך מתבטאים איך התחושות בר"ה?

כמו שמצינו בפרק האחרון שבתהילים, שדוד המלך משתמש עם כל הכוחות שבבריאה - להלל את הקב"ה בכל צורה אפשרית - במחול, בנבל וכינור, וגם ב'תקע שופר'. בראש השנה כשאנו באים לשבח להמליך, להזכיר את העקידה, וגם לזעוק ולשווע - בגניחות ויללות. משתמשים ב'שופר' להתבטאות - כי זה צורת ביטוי יותר חזקה, ורותמים אותה לעבודת היום. כדי לזכות בדין האדם צריך למצוא איך ניתן לנצל את כל הכוחות שניתנו לו כדי להרבות כבוד שמים - ולעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

במאי קמיפליגי מר סבר בר"ה כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי. [כו:]

וברש"י כתב כמה דכייף איניש. בתפלתו פניו כבושין לארץ טפי עדיף, משום והיו עיני ולבי שם [מלכים א ט] הלכך בראש השנה - דלתפלה ולהזכיר עקידת יצחק בא, בעינן כפופין. ויש להבין מה הקשר בין הנידון של צורת השופר אם הוא כפוף, לבין הראיה מהלכות תפילה שצריך להכפוף בה את ראשו? מבאר מרן הגרא"ל שטינמן זצוק"ל שהיא הנותנת - רואים כאן שתקיעת שופר היא ענין של תפילה! כשרוצים לבטא דבר ניתן להביע אותו בכל מיני דרכים - במילים בתנועות, וגם בלוי כלים מתאימים.

לתגובות הערות והארות וכן לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: peninim88@gmail.com לתרומות בנדירים פלוס - 'נוה אריה' - פנינים מאירים' - הפנינים מלוקטים ונערכים בשינויי עריכה וקיצור נדרשים